

مجله کاوه در جریان جنگ جهانی اول، توسط مجموعه‌ای سیاسی بنام «کمیته دفاع ملی» منتشر می‌شد تا به پوشش سیاسی و فرهنگی، احساسات ملی گرایانه و ضدورستی با آلمان را در میان ایرانیان تقویت کند. دوره اول چاپ مجله از روز ۱۸ ربیع الاول ۱۳۳۴ (سوم بهمن ۱۲۹۴ ه.ش) آغاز شد و تا ۱۵ شماره انتشار یافت. این دوره، همزمان با جنگ جهانی اول بود. در این مدت، کاوه یک نشریه سیاسی محسوب می‌شد که بیشتر محتوای آن را در طوفانی از آلمان و متحدانش (عثمانی) و آتریش و بلغارستان تنظیم کرده بودند. این نشریه در دوره جدید خود، از سال ۱۳۳۸ تا ۱۳۴۰ ق به طور منظم، هر ماه یک شماره منتشر می‌شد. کسانی همچون اسدالله خان نواب، سفیر ایران در آلمان، کاظم‌زاده، ابوالقاسم، میرزا محمد غنچه‌زاده، محمدعلی جمال‌زاده، ابراهیم پور داود، محمدعلی فروغی و... در تدوین و تحریر مقاله‌های کاوه مشارکت داشتند و ایران شناسان مشهوری مانند ادوار دبراون، هانی ماسه و آرتور کرسیتین سن باو همگامی می‌کردند. باخاتمه جنگ جهانی، کاوه دیدگاه‌های خود را رها کرد و به محتوایی ادبی - فرهنگی به خود گرفت. در این دوره، مقالاتی راجع به ادبیات و تاریخ ایران باستان درج می‌کرد. در آن زمان، هزینه‌ورایش و چاپ این مجله، غالباً به عهده دولت آلمان بود. جنجالی‌ترین رویداد کاوه با توجه به این که بیشتر گردانندگان و نویسندگان آن مبارزان بزرگ مشروطه به شمار می‌رفتند، تجدیدنظر طلبی کاوه با هعد از جنگ جهانی اول و سرخوردگی از اوضاع کشور بود. این عده از نخبگان، چاره گذار از آن وضعیت بحرانی را در مقوله ای به نام «استبداد منور» جست و چون می‌کردند، با کودتای ۱۲۹۹ و سرکشی به سرسازش، این طیف به پشتیبانی از کودتا پرداختند و از به عنوان گمشده خود قلمداد کردند و به ساختار قدرت و حکومت جدید پیوستند. از سوی دیگر، رضاخان نیز با پذیرفتن اندیشه‌های اصلاحی این خفله فکری که با سیاست انگلیسی‌ها همخوانی نداشت، دست به بسیاری از خواسته‌های آن‌ها را انجام می‌داد، خواسته‌هایی که عموماً در مسیر استحاله جامعه ایران و پذیرش تفکرات غربی بود.

یادگار هزار ساله ارادت ایرانیان به سیدالشهدا^(ع)

چندی پیش از بازسازی او، بخش هایی از حرم مطهر بر اثر حریق سوخته بود و این سبلان ضمن بر مٔ مناطق آسیب دیده، دستور داد گنبد حرم را بازسازی کنند و بر محدودهٔ دیواری یکشنبه در این تزیین، برای نخستین بار، صحن حرم از مناطق همجوار آن تفکیک شد. این ترمیم ها و بهینه سازی ها، در دوره های بعد هم ادامه یافت. در دوره آل جلایر، حکام اتراب ایران غربی که مدتی بر عراق هم مسلط بودند، به خصوص در دوران حکومت اویس بن حسن جلایر، در سال ۷۶۴ق، بنای حرم امام حسین (ع)، صاحب ساختمان و تزیینات جدیدی شد و برای نخستین بار، رواق هایی بر ای حرم سقینی احداث کردند و سرعت و روش منور را به حدی افزایش دادند که امکان گردش اتراب بر گرضیع به وجود آمد.

■ **نقش ایرانیان در توسعه دور‌های بعد**

یکی از مهم‌ترین دور‌های توسعه کمی و کیفی حرم مطهر سیدالشهدا(ع)، در عصر صفویه اتفاق افتاد؛ سید بنای این توسعه در سال ۹۱۴ ق با افتتاح بغداد به‌دست شاه اسماعیل یکم گذاشته شد؛ از این زمان تا دوره قاجار، حرم امام حسین(ع) تجلی‌گاه عاشق و واردات ایران‌پا بود؛ از اتمدنانه که با تزیین حرم و نیز، ایجاد زیر ساخت‌های مناسب برای زیارت این مکان مقدس، مجالی برای ابراز این عشق الهی می‌یافتند. در دوره صفویه، حرم سیدالشهدا(ع) با هنر مندانی ایرانی بارها تزیین و ضریح مطهر، بهترین کیفیت بازسازی و ترمیم شد. به‌تدریج فضای درونی و بیرونی حرم را، در بسیاری از بخش‌ها، با کاشی‌های زیبای ایرانی پوشاندند. در دوره افشاریه، نو سازی‌های بسیاری صورت گرفت که نتیجه آن، افزایش فضای صحن و رواق‌های حرم بود. اوایل دوره قاجار، گنبد حرم امام حسین(ع) با همت ایران‌پایان طلایی شد و بعد از تخریب بیش‌هایی از این مکان مقدس توسط وهابیان در سال ۱۲۱۶ ق، بازسازی‌های متعددی از سوی ایران‌پایان ارادتمند صورت گرفت و ضریح جدیدی با شش گوشه، برای حرم سیدالشهدا(ع) ساخته شد. ویکردی که تا روزگار ما و به‌ویژه پس از سقوط رژیم بعث در عراق، با علاقه و شتاب تداوم پیدا کرد و دست.

بغداد را پایتخت خود قرار داده بود، ضمن زیارت مرقد مطهر امام حسین (ع)، فرمان ساخت حرمی بزرگ برای آن حضرت را صادر کرد. حرمی باشکوه که به‌تواند پذیرای خیل پر شمار زائران و ائمه‌اندان به‌سید الشهدا (ع) باشد. این نخستین بار، با اوقافی به این کار اختصاص داده شد و البته مردم نیز، برای کمک به ساخت حرم، همکاری کردند. عضدالدوله، پس از پی‌ریزی بنای اولیه، دستور داد ضریحی زیبا از جنس عاج برای مرقد مطهر سید الشهدا (ع) بسازند. نقش اریان در تأمین مواد اولیه ساخت و تزیین حرم امام حسین (ع)، نیز نظیر بود؛ بعد از اتمام کار، صاحب منصبان ایرانی اشیای نفیسی را به این مکان مقدس تقدیم کردند؛ چراغ‌های مرصع، شمع‌دان‌های نفیس و قرآن‌هایی که باخط خطاطان معروف نگار یافته بود. عضدالدوله دستور داد که در سمت غربی حرم مطهر، مسجدی باشکوه نیز، احداث شود. به این ترتیب، حرم امام حسین (ع) در وسعتی نسبتاً مناسب ساخته شد. این بنا، آمینای توسعه‌های بعدی حرم حسینی بود. طی دهه‌ها و مانند کاری که حسن بن سهلان راهمیر می‌وزیر ایرانی و خردمند آل بویه در سال ۴۱۲ ق. اتجام داد

A black and white photograph of the city of Aleppo, Syria. The image captures a panoramic view of the city's historic architecture. In the center-left, the Great Mosque of Aleppo is prominent, featuring a large, dark dome and several tall, slender minarets. To the right, the Citadel of Aleppo is visible, characterized by its high, crenelated walls and a clock tower. The city is built on a hillside, with numerous smaller buildings and domes scattered throughout the landscape. The foreground shows the city's defensive walls and some modern structures. In the top right corner, there is a line of Arabic calligraphy. The overall scene depicts a well-preserved ancient city with a mix of historical and modern elements.

حرم مطهر سیدالشهدا(ع) نقش اصلی را عهده‌دار شدند. داعی کبیر، افزون بر ساختمان حرم، برای استحکام کر بلا، در اطراف آن باروبی ایجاد کرد که محافظ خانه مجاور آن حرم سیدالشهدا(ع) هم بود و به این ترتیب، کر بلا به صورت شهری کوچک درآمد. این وضعیت تا سال ۳۷۱ ق، یعنی نزدیک به ۱۰۰ سال بعدنیز، وجود داشت و چون سخت‌گیری‌های پیشین از میان رفته بود، کر بلا، روز به روز پذیرای مهاجران بیشتری می‌شد و البته، ساختمان ساخته شده برای حرم، دیگر ظرفیت پذیرش اتران و مجاوران مشتاق را نداشت.

■ عضدالدوله و بنای تاریخی حرم حسینی
با قدرت گرفتن آل بویه، دودمان ایرانی و شیعی
مذهب و تسلط آن ها بر ایران غربی و عراق، شرایط
برای شیعیان تغییر اساسی کرد؛ برای نخستین بار،
ما اسم عزاداری سالار شهیدان به صورت عمومی
بر گزار و روز عاشورا تعطیل رسمی شد. طبعاً این
رویه با حضور بیشتر شیعیان در کربلا همراه بود و باید
اقدامات عمرانی گسترده ای در این زمینه صورت
می گرفت. در سال ۳۷۱ق، عضدالدوله دیلمی،
مقتدرترین فرمانروای آل بویه که دو شهر شیراز و

۲۳۶ قی آورده است. واقعه تخریب حرم حسینی در عهد متوکل عباسی، یکی از تلخ‌ترین وقایع تاریخ تشیع محسوب می‌شود. متوکل چندی بعد به دست پسرش امینشهر به قتل رسید و عمال جریان خلافت عباسی، دچار اضمحلالی شدید شد. در دوران منصرف تلاش‌هایی برای احداث دوباره بنا روی مرقد مطهر السیدالشهدا (ع) صورت گرفت که در نهایت به ایجاد ساختمان مختصی انجمنیه که از نظر استحکام، دچار مشکلات فراوانی بود منتهی انجام در سال ۱۷۳۳ قی فرو ریخت و پس از آن، تأمدتی مزار شهید کربلا، فاقد بنای خاصی بود.

■ **ورود ایرانیان به عرصه ساخت حرم**
با آغاز گسترش تشیع در ایران و به ویژه دلبستگی مردمان طبرستان و دیلمان به مذهب شیعه، علویان این فرصت را یافتند که نخستین حکومت شیعی را در این منطقه ایجاد کنند. پس از آن بود که حسن بن قاسم، مشهور به «داعی کبیر»، یکی از فرمانروایان علوی طبرستان، با کمک مردم آن خطه، تصمیم به احداث بنای مناسب برای فرزند حرم را گرفت (ع. ۲۷۹). ساخت این بنا در حدود سال ۲۷۹ ق آغاز شد و برای نخستین بار، ایرانیان در ساخت

جواد نوآیین درودری - مشهور است که نخستین بنا را بر مرقد سیدالشهدا (ع)، مختار بن ابوعبید تقفی ساخت. او بعد از قیامش در شعبان سال ۶۵ هـ دستور داد که بر فراز مزار مطهر امام حسین (ع) ساختمانی گنبدی شکل احداث شود و بر کنار آن، مسجدی بنا کنند. این بنا، از آجر و گچ ساخته شده بود و تا مدت ها، به همان شکل نخستین حفظ شد و فقط در اطراف آن، بناهایی برای استراحت و اتراق و اثران بنا کردند. ظاهر این وضعیت، بد تعبیراتی تا زمان خلافت هارون عباسی در حدود سال ۱۷۵ هـ برقرار بود. در این سال، خلیفه ستمگر عباسی دستور داد که ساختمان مرقد مطهر امام حسین (ع) را تخریب کنند. هر چند درباره این جنایت، گزارش های دقیقی در اختیار نداریم، اما علامه مجلسی در جلد ۴۵ بحار الانوار (ص ۲۹۸) روایتی را به نقل از شخصی به نام یحیی بن مغیره از وی آورده است که خبر از این واقعه هم از حدیث یحیی روایت می کند: «نز در جریر بن عبد الحمید بودیم که مردی از اهالی عراق سر رسید. جریر از او درباره حال و هوای آن خطه سوال کرد. مرد گفت: عراق را ترک کردم، در حالی که رشید هارون (عباسی) قبری را که در اخاب کر دو حتی دستور داد درخت بسازد بر آن کنار آن قرار داشت، قطع کردند. این اتفاق، با منع زیارت امام حسین (ع) سخت گرفتن بر شیعیان، همزمان شد.

■ **فاجعه تخریب حرم به دست متوکل**
 با مرگ هارون و به قدرت رسیدن مأمون و در پی آن، ماجرای وایتینیدی حضرت ثامن (حجج) (ع) برای مدتی سخت گیری به شیعیان کاهش یافت. آن ها فرصت یافتند تا مرقد مطهر امام حسین (ع) را بازسازی کنند. این اتفاق در سال ۹۳ قمری افتاد.
 بنایی که آن زمان ساخته شد، تا سال ۳۲۳ قمری بوده در این سال و باواری کار آمدن متوکل عباسی و رفتار و حشیانه و خشن او با شیعیان، بار دیگر دستور تخریب مرقد مطهر سید الشهدا (ع) صادر شد. این بار، خلیفه جاثر دستور داد که حرم را ششمین بار بنهدند تا آن گندم میکان. در این باره طبری در جلد نهم تاریخ خود (۱۸۵) نیز گزارش داده است.

چگونه محمدرضا پهلوی در شهر یور ۲۰ نظر انگلیسی ها را جلب کرد؟

ماندن در قدرت، به چه قیمتی؟

۱۳۲۰- محمدرضا پهلوی در جریان حضور چرچیل در کنفرانس تهران به دیدار او رفته بود

محمدرضا پهلوی کوشید در برابر دیدگان همه، خود را یک جوان غیر سیاسی تحصیل کرده کشور دموکراتیک سوئیس که همواره از حکمرانی مستبدانه پدرش ناراضی بوده است، نشان دهد، تا به این طریق بتواند اعتماد انگلیسی‌ها را جلب و وفاداری خود را ثابت کند. بر مبنای همین سیاست، از سقوط سلطنت نظامی رضاخان در شهریور ۱۳۲۰ تا آغاز سلطنت نظامی محمدرضا پهلوی در مرداد ۱۳۳۲، قدرت شیوه متفاوتی با دوران رضاخان و متناسب با رضایت انگلیسی‌ها پدیدار کرد. احزاب طرفدار انگلیس با کسانی که در پشت پرده با این دولت استعمارگر ارتباط تنگاتنگ داشتند، اعلام موجودیت کردند. از معروف‌ترین این احزاب که سرسپرده انگلیس بودند، می‌توان به حزب وطن یا حزب اراده ملی سیدضیاء طباطبایی اشاره کرد. علاوه بر این، ترکیب هیئت‌وزرای دولت‌های ایران، در سال‌های نخست اشغال، از چیرگی نفوذ بریتانیا متأثر بود؛ به گونه‌ای که کابینه دولت را وزاری در بر می‌گرفت که مقام خود را به بریتانیا مدیون بودند. همچنین، در حالی که انگلیسی‌ها از سیاستمداران و نظام سیاسی ایران برای گرفتن امتیازات بیشتر، دایم انتقادی کردند، پست‌ریاست‌وزرا را همیشه افرادی بر عهده می‌گرفتند که به طنز غالب مورخان، هوادار منافع بریتانیا بودند.

بر کناری و تبعید پدرش و با خواست متفقین صورت گرفت. اعلام جنگ به ژاپن و همچنین آلمانی بود که پهلوی اول، روابط حسنه و دوستانه ای با آن داشت. اما این موارد، تنها اقدامات شاه شاه برای جلب نظر بریتانیا نبود و در ادامه، پس از پایان جنگ جهانی دوم، که کاملاً از مبتلا شدن به سرنوشت پدر بیم داشت، دست انگلستان را در حوزه نفت و دخالت در تصمیمات سیاسی داخلی باز گذاشت. همین مسئله سبب شده بود تا ایران از موج تصمیمات استعمار گرانه بریتانیا برکنار نماند. مظهر سیاست استعماری انگلیس در ایران، شرکت نفت ایران و انگلیس بود که دولتی در دولت به شمار می رفت و بدون هیچ ملاحظاتی، در امور داخلی ایران مداخله می کرد و ثروت ملی ایرانیان را به تاراج می برد و مالیاتی که بابت درآمدش به خزانه داری انگلیس می پرداخت، بیش از حق السهمی بود که به ایران می داد.

تغییرات گسترده در حوزه سیاست داخلی برای جلب نظر انگلستان:
با هجوم نیروهای انگلیس و شوروی در شهریور ۱۳۲۰ و فرو ریختن پایه‌های استبداد، نارضایتی‌های سرکوب شده ۱۶ ساله، فرصت بروز و ظهور پیدا کرد. به همین دلیل، بریتانیا تکران شورش و در نتیجه ناآرامی ایران، به عنوان حافظ منافع انگلیس بود. برای حل این مشکل،

تاریخ معاصر

سحرگاه روز سوم شهریور ۱۳۲۰، کشوری طرف ایران، از شمال و جنوب و غرب هدف تهاجم قرار گرفت. بلافاصله پس از اشغال ایران، رضاخان از پادشاهی ایران برکنار و به جزیره موریس تبعید و به جای او پسرش محمدرضا انتخاب شد. تبعید رضاخان به نوعی، پیامی برادر شاه جدید هم بود که سیاست‌هایش را در حوزه داخلی و خارجی، با خواسته‌های دولت‌های ایران پیروز جنگ، به ویژه انگلیس، هم‌سو و هماهنگ کند. محمدرضا پهلوی نیز، برای حفظ حکومت خود، کوشید تا از الگوی کوبی که پیش‌رویش گذاشته بودند، تبعیت کند. الگوی کوبی که تا پایان سلطنت او، پایدار ماند. شاه برای جلب نظر انگلیس، دست به اقداماتی زد که در ادامه به بررسی برخی از آن‌ها می‌پردازیم.

تغییرات گسترده در حوزه بین‌المللی برای جلب نظر انگلستان:

شاه برای جلب اعتماد متفقین و به خصوص بریتانیا، همکاری کامل با آن‌ها، حتی فرستادن نیروی داوطلب جنگ به اروپا و سکوت در برابر بازداشت ۵۰ افسر طرفدار آلمان را پذیرفت. در مقابل، انگلیس با امضای معاهده همکاری با ایران، به طور ضمنی، پشتیبانی از خاندان پهلوی را تضمین کرد. اقدام بعدی محمدرضا، تعیین سیاست خارجی جدید برای ایران بود که با اوضاع و احوال و خط مشی کشور انگلستان و نیروهای بیگانه و اشغالگر ایران، تطابق داشت؛ زیرا سیاست به ظاهر به طرفان رضاخان، در جنگ جهانی دوم، با شکست زورپه‌رو شده بود و در شرایط آن روز، همکاری با انگلستان و متفقین می‌توانست بقای سلطنت شاه جدید را تضمین کند. به این ترتیب، دولت ایران متعهد شد با کلیه وسایل ارتباطی که در اختیار دارد، با انگلستان و متفقین همکاری کند و برای عبور لشکریان و استفاده از وسایل ارتباطی، خود استفاده نامحدود به متفقین بدهد و آه‌آه، جاده‌ها، فرودگاه‌ها و تأسیسات تلگرافی و تلفنی خود را در اختیار متفقین و سربازان آنان بگذارد و متفقین حق داشته باشند قوای و زمینی و هوایی و دریایی خود را، به تعدادی که لازم دارند، در خاک ایران نگه دارند. اقدام دیگری که به واسطه عبرت‌آموزی محمدرضا از

فروش بصورت عمده
 تلفن تماس: ۰۵۱۳۳۷۲۰۸۵۹
 فکس: ۰۵۱۳۳۷۵۶۳۶۷
 farjadcandy@yahoo.com
 www.farjadcandy.com

مفتخریم که از گذشته های
 دور (با قدمت ۷۰ سال) با
 بهترین کیفیت و به شیرینی در
 خاطراتان ماندگاریم

نبات تک نفره فرجاد
 (کاملاً بهداشتی)